

مقاله کوتاه

اولین گزارش زیرگونه *Scheloribates fimbriatus fricanus* (Acari: Oribatida: Scheloribatidae) از ایران

زهرا اسماعیلی*

گروه حشره‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس، مرودشت، ایران

مهدی غیبی

گروه گیاه پزشکی، دانشکده علوم کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی شیراز، شیراز، ایران

هادی استوان

گروه حشره‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات فارس، مرودشت، ایران

چکیده

طی مطالعه‌ای که به منظور بررسی کنه‌های مرتبط با درختان انجیر منطقه استهبان در استان فارس در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ صورت گرفت، زیرگونه‌ی *Scheloribates fimbriatus fricanus* Wallwork, 1964 از خانواده Scheloribatidae در تاریخ ۱۳۸۸/۵/۵ جمع‌آوری و شناسایی شد که زیرگونه‌ی آن برای اولین بار از ایران گزارش می‌شود.

واژه‌های کلیدی: Scheloribatidae، انجیر، ایران

مقدمه

کنه‌های خانواده Scheloribatidae دارای پترومورف ثابت و بدون حرکت، ۴ جفت نواحی کیسه‌ای بر روی نوتوگاستر و ۴ تا ۵ جفت موی جنسی می‌باشند، این کنه‌ها در برگ‌های در حال پوسیدن، سایه‌انداز درختان و خاک یافت شده و رژیم قارچ‌خواری، پوسیده‌خواری و شکارگری دارند (Akrami, 2006). این خانواده با ۲۰ جنس و ۳۳۸ گونه دارای پراکنش جهانی

*مسئول مکاتبات، پست الکترونیکی: Zahra_Essmaili@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۳/۱۸، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۷/۴

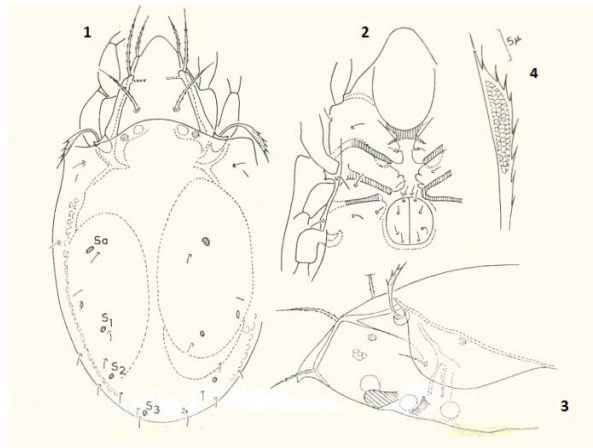
می باشد. جنس (1908) *Scheloribates* Berlese با ۲۲۱ گونه، پراکش جهانی دارد (Subías, 2011). گونه *Scheloribates fimbriatus* برای اولین بار در سال ۲۰۰۰ میلادی از ایران گزارش گردید (Bayartogtokh & Akrami, 2000).

مواد و روش‌ها

به منظور بررسی فون کنه‌های مرتبط با درختان انجیر منطقه استهبان، نمونه‌برداری از کنه‌های خاکریز به طور تصادفی از عمق صفر تا ۱۵ سانتی‌متری خاک باغات انجام گردید. با استفاده از قیف برلیز کنه‌ها جدا و درون شیشه حاوی محلول AG (الکل ۷۵٪ + ۵ درصد گلیسرین) نگهداری شدند. جهت شناسایی کنه‌ها طبق روش (Walter & Krantz, 2009) اسلاید تهیه و شناسایی مقدماتی آنها با استفاده از منابع موجود انجام گرفت. به منظور تایید گونه، نمونه‌ها نزد دکتر Coetzee (آفریقای جنوبی، موزه ملی بلومفونتین) ارسال گردید.

نتایج

در این زیر گونه طول بدن ۴۱۹/۹ میکرون (۳۳۲ تا ۴۴۸ میکرون) و عرض آن ۲۴۶/۴ میکرون (۲۲۹/۶ تا ۲۵۷/۶ میکرون) می‌باشد، پوشش خارجی (جلد) صاف، به رنگ قهوه‌ای مایل به زرد، خرطوم به صورت گرد می‌باشد، دارای لاملای عرضی ناپیوسته، سنسیلوس در انتها دوکی شکل با انشعابات ریز (شکل سنسیلوس که ویژگی خاص این گونه است) (شکل ۴-۱)، لبه‌ی جلویی نوتوگاستر محدب، دارای ۱۰ جفت موی نوتوگاستری و ۴ جفت *Sacculi* (کیسه‌های کوچک ترشحی) است. نحوه پراکندگی موها و کیسه‌ها در شکل ۱-۱ دیده می‌شود. فرمول‌های اپیمری ۳، ۱، ۳، ۳ و فرمول موهای ناحیه جنسی - مخرجی به صورت ۴، ۱، ۲، ۳ می‌باشد. جزئیات ناحیه اپیمری و جنسی در شکل ۲-۱ نشان داده شده است. این زیرگونه تاکنون از چاد و عربستان سعودی گزارش شده است (Subías, 2011).

شکل ۱- خصوصیات ظاهری *Scheloribates fimbriatus fricanus* (اقتباس از Wallwork, 1964)

Figure 1. Morphological Characteristics of *Scheloribates fimbriatus fricanus*. 1) Dorsal, 2) Ventral rejoin of podosoma, 3) Lateral rejoin of podosoma, 4) Distal part of sensillus, (From Wallwork, 1964)

منابع

- Akrami, M.A. 2006. *Biodiversity of Oribatid Mites (Acari: Oribatida) and the Role of Important Species in Vector of Moniezia spp. in Mazandaran Province*. Ph.D. dissertation, Tehran University, Tehran, Iran.
- Bayartogtokh, B. & Akrami, M.A. 2000. Poronoticoribatid mites (Acari: Oribatida: Poronota) from Iran. *Journal of the Acarological Society of Japan*, 9(2): 159-172.
- Subías, L.S. 2011. *Listado sistemático, sinonímico y biogeográfico de los ácaros oribátidos Acariformes: Oribatida) del mundo (excepto fósiles)*. Originally published in *Graellsia*, 60. (número extra ordinario), 3-305. Available from URL: <http://www.ucm.es/info/zoo/Artropodos/Catalogo.pdf>
- Walter, D.E. & Krantz, G.W. 2009. Collection, rearing and preparing specimens. pp. 83-96. In: Krantz, G. W. and D. E. Walter (Eds.) *A Manual of Acarology*. 3rd edition. Texas Technology University Press.
- Wallwork J.A. 1964. Some oribatei (Acari: Cryptostigmata) from Tchad (1st series). *Revue de Zoologie et de Botanique Africaines*, 70 (3-4): 353-385.